

ÇOCUĞUN BABA ÜZERİNDEKİ HAKLARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû biihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd. Fekâlen nebiyyü SAS:

حَقُّ الْوَالِدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَيُحَسِّنَ
أَدَبَهُ وَأَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَالسَّبَّاحَةَ وَالرِّمَائَةَ
وَأَنْ لَا يَرْزُقَهُ إِلَّا طَيِّبًا وَأَنْ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ

(الحكيم، وأبو الشيخ، هب. ق. عن أبي رافع)

ME. 529 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî: En yuhassine'smehû ve yuhassine edebehû, ve en yuallimehü'l-kitâbete, ve's-sibâhate, ve'rrimâyete; ve en lâ yezrukahû illâ tayyibâ, ve en yüzevicehû izâ edreke*) Sadaka rasûlüllâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerimiz!

Allah ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin...
Namazlarınızı, niyazlarınızı kabul eylesin...
Dünya ve ahirete ait dileklerinizi, muradlarınızı
ihsân eyleyip, sizleri ve bizleri iki cihanda aziz
ve bahtiyar ve mes'ud eylesin...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Kararlaştırdığımız üzere, yatsı namazlarından sonra Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerinden bir kaç tane okuyarak tefeyyüz etmek istiyorduk. Bu kararımıza uygun olarak hadis kitabımızdan bir sayfa açtık, karşımıza gelen hadis-i şerifi okuduk.

Peygamber SAS Hazretleri bu hadis-i şerifinde şöyle buyuruyorlar:¹

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ وَيُحَسِّنَ
أَدَبَهُ وَأَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَالسَّبَّاحَةَ وَالرِّمَامِيَةَ
وَأَنْ لَا يَرْزُقَهُ إِلَّا طَيِّبًا وَأَنْ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ

(الحكيم، وأبو الشيخ، هب.ق. عن أبي رافع)

ME. 529 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*)
“Çocuğun babası üzerindeki hakları...” Evlâdın, çocuğun babası üzerinde hakkı olduğu söylüyor. Şaşırtıcı, yâni ilk anda aklımıza gelecek olanın aksine... Elbette baba çocuğunu yetiştirmiştir, onun üzerinde çok hakkı vardır, hukuku vardır. Elbette çocuk babasına saygı gösterecek vs. Tamam ama, bu hadis-i şerifte başka şey

¹ Lafız farkıyla: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbni Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.219; Ebû Râfi' RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.134, no:11619.

söylüyor Peygamber Efendimiz: “Evlâdın babası üzerinde hakları nelerdir?” Dikkat edilirse, vâlidesine demiyor, vâlidî diyor; yâni annesi üzerinde demiyor, babasının üzerinde hakkı vardır diyor. Yâni çoluk, çocuk sahibi olan sizlere burada bir hitab var... Çocuğunuz varsa, bir baba olarak sorumluluğunuzu bu hadis-i şerif size anlatıyor. Ben de bir çocuk babasıyım. Onun için ben de, sizler de dikkatle dinleyelim, ve mûcibince amel eyleyelim inşaallah! Peygamber SAS Efendimiz, çocuğun babası üzerindeki haklarını şöyle sıralıyor:

a. Adını Güzel Bir İsim Koyacak

أَنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ

(*En yuhassine'smehû*)² Evvelâ zikredilen, adını güzel koyacak! Olmadık bir isim koymayacak. Gidip bir müşrikin adını, ismini koymayacak, mânâsı ters bir isim koymayacak! Yanlış yapmayacak işi... Çünkü ömür boyu o ismi o çocuk taşıyacak. Taşıyacağı için, ismi güzel bir isim olacak. Çocuk utanmasın, ondan arlanmasın, başına bir belâ olmasın ismi... “Babam koymuş ama, hay Allah, koymaz olsaydı!” demesin.

Dün akşam birisi geldi bize... Duymuş hoca olduğumuzu, “Hastamız var, dua ediverin!” diye...

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.400, no:8658; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.442, no:8540; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, no:24270. c.XVI, s.416, no:45192; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.42,

Pekâlâ; ben de okurum, siz de okursunuz. Müslümanın müslüman kardeşine duasını Allah kabul eder. Biz de, “Peki, dua edelim! Ne olacak; dua etmek bizden, şifa Allah’tan... Sakın şifayı benden sanmayın!” diye de söyledim.

Şifa’yı Allah veriyor. Allah’ın isimlerinden bir tanesi *Şâfi*, şifa verici... Hastalığı da veren o, şifayı da veren... Şifayı ne ilaçta, ne doktorda, ne duada aramak lazım; onlar asıl şifanın sebebi değil, şifa Allah’tan! Amma, bazen doktoru sebep eder, bazen ilacı sebep eder, bazen duayı sebep eder...

Rivayete göre Hazret-i İsâ hastalanmış. Niye Hazret-i İsâ’dan bahsediyor? Çünkü, Hazret-i İsâ zamanında tıp çok ileriymiş ve Hazret-i İsâ AS iyi olmayacak hastalara eliyle şöyle meshederek dua ettiği zaman, hastalığı geçermiş. Allah onun has peygamber olduğunu, hak peygamber olduğunu göstermek için, o mucizeyi ona bahşetmiş.

Cüzzam illetine tutulmuş, artık ölmek üzere olan, insanların yanına bile sokulmadığı kimseye, şöyle elini sürse, Allah’ın izniyle o hastalığı iyi ettiğini Kur’an-ı Kerim bildiriyor:

وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ

(آل عمران: ٤٩)

(*Ve übriü’l-ekmehe ve’l-ebraşa ve uhyi’l-mevtâ bi-izni’llâh*) [Allah’ın izni ile körü ve alacalıyı iyileştirir, ölüleri diriltirim.] (Âli İmran, 3/49)

Şimdi İsâ AS kendisi hastalanmış. Doktorlar hastalanmaz mı? Hastalanır. Çünkü şifayı doktor

vermiyor ki, kendisine şifa sağlasın! Şifayı Allah veriyor. Onun bir delili bu...

Eğer şifayı doktorlar verecek olmuş olsaydı, kelin merhemi olsa başına sürer; yâni kendisi hasta olmazdı. Madem ki, kendisi hasta oluyor, demek ki onda çok büyük bir şey yokmuş.

İsâ AS da peygamber; elini sürdüğü zaman iyi olmayacak hastalıklar iyi oluyor, çok büyük mucizeler görülüyor. Ama kendisi hastalanmış, çaresini bulamamış. Demiş ki:

“—Yâ Rabbi, hastalandım! Ben senin kulunum, sen benim Rabbimsin, şifa senden...”

Allah-u Teâlâ demiş ki:

“—Yâ İsa, şöyle dua et!” Öyle dua etmiş, geçmiş.

Bir başka zaman hastalanmış. O zaman da demiş ki:

“—Yâ İsâ, dağdaki filanca otları topla, onu iç; iyi olursun!”

Hakikaten o otları toplamış içmiş, iyi olmuş, Bir kere daha hastalanmış, aradan bir zaman geçtikten sonra... Yine o otları toplamış, kaynatmış içmiş; bu sefer iyi olmamış. Demiş ki:

“—Yâ Rabbi! Aynı otu topladım, kaynattım içtim, bu sefer iyi olmadım...”

“—Yâ İsâ, şifanın benden olduğunu bilesin diye, işte böyle yapıyorum.”

Yâni şifa otta değil, doktorda değil, Allah'ta... Şifayı Allah veriyor.

Neyse, o kardeşimiz hastalanmış, benden şifa

istiyor. Ben dua ederim, siz de edersiniz. Allah şifa versin, sıhhat afiyet versin...

Ben de bu mantıkla, bu muhakemeyle, dedim ki:

“—Namaz kılıyor musun?”

“—Kılmanın karşısında değilim, muhabbetim var amma, kılmıyorum.” dedi.

Yarım yamalak Türkçe biliyor, Yugoslav... Dedim ki:

“—Ben şimdi senin için dua edeceğim Allah’a... Ben dua edeceğim ama, ya Rabbim bana, ‘Benim sevmediğin herife ne diye dua ettin? Ben ona belâ verdim, sen ona iyi olsun diye dua ediyorsun?’ derse... Namaz kıl da, Allah sevsin; bizim de dua etmeye yüzümüz olsun!” dedim.

Artık ne yapacak bilmiyorum. Adını sordum. Söyledi. “Ne?” dedim. Bir daha söyledi, şaşırdım. “İstersen yazayım?” dedi. “E yaz bakalım!” dedim. Yazdı: Zâni... Adı Zâni!

“—Fesübhànallàh! Yanlış olmasın? (*Do you know what is the meaning of your name?*) Senin adının mânâsının ne demek olduğunu biliyor musun?” dedim.

“—Bilmiyorum.” dedi.

“—Bu ismi kim koydu sana? Anan mı koydu, deden mi koydu, dostun mu koydu, düşmanın mı koydu?”

Çünkü Zâni, zina eden demek... Böyle isim konulur mu? Ya cahilin birisi koydu. “Bu isim yanlış, senin bunu değiştirmen lazım! Hiç olmazsa başındaki Z’yi, S yaparsın; Sâni olur,

(*the second*) ikinci mânâsına gelir. Yoksa ananın babanın ikinci oğlu musun?” dedim. (*Seventh*) “Yedinciyim.” dedi. Sekiz kardeşlermiş, yedinciymiş. Oradan tutmadı ama neyse, “Bu isim yanlış, hiç olmazsa *Sâni* yap!” dedim.

şimdi bakın, ne diyor Peygamber Efendimiz: “İsmi güzel koyun!” diyor. ocuk mr boyu kullanacak, adam farkında değil... Arapça bilmiyor ama, biz şoke olduk ismini duyar duymaz... Siz de kıs kıs gldnz. Öyle isim mi olur? İsmi güzel yapacak, annesi babası ismi güzel koyacak!

Kimisi Yađmur koyuyor, kimisi Toprak koyuyor, kimisi Bora koyuyor, Fırtına koyuyor filân... Kimisi Atilla ismini koyuyor, kimisi Cengiz ismini koyuyor.

Sen Cengiz’in neler yaptığından haberin var mı ki, Cengiz ismini koyuyorsun? Cengiz müslüman değildi. Ordular topladı, müslümanlara saldırdı, müslüman diyarının altını üstüne getirdi. Cengiz’in çocukları tâ Bađdat’a kadar geldiler, hilafeti mahvettiler. Bütün müslümanları kestiler, Dicle kıpkırmızı aktı. Koskoca nehir Dicle... Bir ucundan öbür ucuna gidilmez, koca nehir kıpkırmızı aktı.

Müslümanların kütüphanelerine saldırdılar, bütün kitapları suların iine attılar. Dicle bir müddet simsiyah aktı mürekkepten... Sen kalkıyorsun adını Hlâg koyuyorsun ocuđun, Cengiz koyuyorsun... Yâni onlar gibi kan dökücü, kesici, biçici, olmasını mı istiyorsun çocuğunun? Mânâsı hoş olan bir isim koymak lâzım! “İsmi

güzel yapın!” diyor Peygamber Efendimiz... Yâni, çocuğun babası üzerindeki hakkı... Babaya gidecek çocuk, “Sen benim hakkımı çiğnemişsin, niye bana böyle kötü ismi koydun?” diyebilecek. Bu hadis-i şeriften o anlaşılıyor. Tamam, ismini güzel koyduk. Alimlere danıştık, saçma bir isim koymadık, mânâsız bir isim koymadık, iyi bir isim koyduk.

Mesela, *Rânâ* kelimesi... Edebiyatçı olduğumuz için, Osmanlı edebiyatından gazeller, kasideler filân okuyoruz. Yazmış, “Ey dil-i rânâ!” gibi şiirler. Kadına söylüyor yâni rânâ diye... *Rânâ* ne demek? Lugatı açıyorsun, bakıyorsun, ne demekmiş: Ahmak ve bön demekmiş. E şimdi bu isim konulur mu? Kadına ahmak denilir mi? Kadın bilse mânâsını, terliği kafasına geçirir söyleyenin...

İsim korken, ne mânâyaya geldiğine dikkat edecek, ismini güzel koyacak.

b. Terbiyesini Güzel Verecek

وَيُحَسِّنْ أَدَبَهُ

(*Ve yuhassine edebehû*)³ “Terbiyesini de güzel verecek.”

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.400, no:8658; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.442, no:8540; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, no:24270. c.XVI, s.416, no:45192; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXII, s.42,

Veremediyse, mes'ul baba... Anne demiyor bakın, babası mes'ul... Yâni ben mes'ulüm, sizler mes'ulsünüz.

Bu çocuğun terbiyesini güzel veremedik, Kur'an öğretemedik, ilim öğretemedik, namaz öğretemedik, oruç öğretemedik, Allah'tan korkmayı öğretemedik... Geldi on sekiz yaşına, Avustralya kanunlarına göre hürriyetini elde etti. Hoop evden çıktı, gitti, bir yerde bir daire tuttu. Babasını da dinlemiyor, anasını da dinlemiyor. Var böyleleri...

Geçen gün söyledi bir tanesi, dert yandı:

“—Bizim oğlan kafese girmez, kaçtı gitti.” dedi.

Neden? Edebini güzel yapamadık. Ama neden yapamadık? Avustralya'da para mı yok? Var... Önemini bilmedik, bu hadisleri önceden duymadık. Yâni bize ekmek lâzım olduğu zaman, arabaya atlayıp nereye kadar gideriz? Ekmek lâzım bize diye, hadi bakalım dolaş... Orası kapalıymış, hadi atla arabaya öbür tarafa... Ekmek lazım...

“—Bugün ekmek yemesen, pilav yesen olmaz mı?”

“—Hocam ekmeksiz olmaz, ekmek lâzım!”

Halbuki pilavla da olur, ne olacak; sadece süt içip de yatmak da olur. Peygamber Efendimiz'in zamanda, bir hurma yer yatarlarmış. O da olur ama, biz alışmışız keyfe, safâya... Olmaz, ille masanın üstünde dokuz on çeşit yemek olacak! O zaman keyfimiz yerine gelecek. Bolluk içindeyiz.

Onu ihtiyaç olarak bildiğimiz için arabaya atlar gideriz de, muhterem kardeşlerim; dinin, edebin, hocanın bir ihtiyaç olduğunu çok kimseler anlamaz, onları sağlamaya hiç çalışmaz! Çocuklar kelime-i şehadet getirmesini bile bilmeden yetişirler, Türkçe bir kelime konuşmadan yetişirler; onyediyedi, onsekiz yaşına gelirler. Şimdi bana Geelong’da söylüyor arkadaşlardan bir tanesi:

“—Bizim çocuklar evlenme yaşına gelir, yıkanmasını bilmez!” diyor.

Yâni gusül demek istiyor. Yıkanmasını bilir, âlâsını bilir, balık gibi yüzer de, gusül abdesti almasını bilmiyor demek...

O bakımdan babalar, yâni sizler, yâni ben vebal altındayız. Çocuğumuza İslâmî edebi, usûlü, erkânı öğretmekle görevliyiz. Yapmadık; o çocuk rûz-ı mahşerde bizim yakamıza yapışır:

“—İşte bu benim babam yâ Rabbi! Sor buna, niye bana edebimi güzel verdirtmemiş? Niye beni güzel yetiştirtmemiş?” diye çeker, sürürler, götürür.

Götürür mü, götürür. Neden? *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ
وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

(عبث:rv-rs)

(*Yevme yefirru’l-mer’ü min ehîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sâhibetihî ve benîh. Li-küllî’mriin*

minhüm yevmeizin şe'nün yuğnîh.) “O gün öyle bir acıib gündür ki, o gün kişi kardeşinden kaçır, anasından babasından kaçır; eşinden ve çoluk çocuğundan kaçır. O gün, herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.” (Abese, 80/34-37)

Peygamber SAS Efendimiz o günü anlatırken, gözyaşları dökülüyordu.

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ

(الزخرف: ٦٧)

(*El'ahillâu yevmeizin ba'duhüm liba'dın adüv-vün*) “O gün samimi doştlar birbirine düşman olurlar; (*ile'l-müttakîn*) ancak müttakî olanlar müstesnâ...” (Zuhruf, 43/67)

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ

(المؤمنون: ١٠١)

(*Feizâ nüfiha fi's-sûri felâ ensâbe beynehüm yevmeizin ve lâ yetesâelûn*) “Kıyamet için İsrafil AS tarafından Sûr'a üfürüldüğü zaman, artık aralarında akrabalık bağları kalmamıştır; birbirlerini de arayıp sormazlar. Kimsenin kimseye bakacak hali kalmaz.” (Mü'minûn, 23/101)

Ben dün sabah bir rüya gördüm, ter içinde uyandım. Bizim hanım uçağa binmiş, başka yere gitmiş; acaba nereye gitti diye telaşımdan... Dünyada insan soruyor; yâni nereye gittiğini, ne olduğunu, ne yaptığını sorarız. Kardeşlerimizden bir tanesi iki gün gelmese camiye; “Nerede kaldı bizim mübarek kardeşimiz?” diye merak ederiz. Orada, ne diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri:

(*Ve lâ yetesâelûn*) “Birbirlerini arayıp sormazlar.”

Nasıl soracak? Akıllarına gelmez ki, akılları başlarından gider. (*Nefsî... Nefsî...*) “Benim canım, kendim, halim ne olacak?” filân diye herkes kendisinin telaşına düştüğü için muhterem kardeşlerim! O gün bir baba evlâdı tarafından yakasından tutulup da, Rabbü’l-Alemîn’in huzuruna sürüklenebilir, Allah etmesin... Allah bize babalık vazifelerini güzel yapmayı nasib eylesin...

Şimdi Geelong’daki kardeşler diyorlar ki:

“—Hocam, bizim hiç bir şeyimiz yok; bilgimiz yok, mektebimiz yok, doğru düzgün camimiz yok, hocamız yok!”

Yugoslavlara gittik, oradaki Yugoslavlar da öyle... Haftada bir buradaki hoca gidiyormuş da, onlara bir kaç kelime söyleyecek de... Taşıma suyla değirmen dönmez; değirmenin çarkının devamlı, hızlı dönmesi lâzım! Taşıma suyla dönmez. Taaa, Melbourne’dan haftada bir Geelong’a nasihat götürmekle insanların edeb, erkân çarkı döner mi? Hiç dönmez. Her gün yanında olacaksın, her gün öğreteceksin.

Neden anne, baba terbiyesi en önemli oluyor? Çünkü, çocuk annesinin, babasının her zaman yanındadır. Niye okuldaki çocuklar yetiştiği zaman tam yetişiyor? Bayağı bir değişikliğe uğruyor çocuk okula gidince... Çünkü sabahtan akşama, her gün öğretmenin karşısında...

“—Yan oturdun, şöyle yaptın, böyle yaptın, kalemi aldın, silgiyi verdin... Arkadaşının defterini çizdin, kitabının yırttın; gel bakalım aç avucunu!”

Çat cetvel, bilmem ne... Çocuk böyle her gün, her gün ikaz ediliyor, yetişiyor.

Haftada bir, “İyi ol!” demekle, bir insan iyi olur mu? Etrafta bir sürü şeytan var... Yâni insanın gözünden perdeyi şöyle bir çekseler, açsalar, şeytanlar kaynaşıyor. Gözünü bir tarafa çevirsen günah... Aman o tarafa bakmayayım, bu tarafa bakayım diye bu tarafa çevirsen, burada da şeytan var; burası da günah... Başını önüne eğsen, gelir sana toslar. Onun için, taşıma suyla değirmen dönmez.

En büyük ihtiyaç iman ihtiyacıdır. İmanı, edebi, erkânı, ahlâkı sağlayacak malzemeyi bulmak, müslümanların ilk vazifesidir. Yapmıyor; yapmazsa kendisi bilir, belâsını bulur, cezasını çeker. Yakasına yapışır, hesabı sorarlar. Hem de öyle bir günde sorarlar ki, cevabını veremeyeceği, çaresini bulamayacağı bir zamanda sorarlar.

“—Para bizde çok!” diyor Geelong’lular.

Para çok, para sıkıntısı yok ama, o işe ihtiyaç duymuşlar yine... Kimisi o ihtiyacı da duymuyor. Kimisi:

“—Ver parayı, çocuklarımıza diskotek açalım! Başkasının diskoteğine gideceğine, bizim diskoteğe gelsin!” diyormuş.

Öylesini de duyduk yâni...

Onun için, evlâdın baba üzerindeki haklarından birisi, isminin kendisine güzel konulması ve kendisine babası tarafından güzel edeb terbiye verilmesi.

İslâm'da bir erkek, bir ehl-i kitab kadını alabiliyor da, bir müslüman kadın bir ehl-i kitaba gidemiyor, evlenemiyor. Neden? Kadın zayıftır, onun tesiri altında kalır. Ailenin reisi erkek olduğundan, baskı yapar, çocuk böyle yetişir, şöyle yetişir diye. Beri tarafta erkek güçlü olduğundan, çocuğuna hakim olur diye... Şimdi, Barboros Hayreddin Paşa'yı alalım. Kale gibi sağlam, dindar insanlarmış. Laf lafı açıyor. Anası Rum... Bizim Çanakkale'nin karşısındaki Midilli Adası'nın ahalisinden Rum kızı... Çünkü, padişah emretmiş:

“—Sipahiler buldukları ülkelerin temiz ailelerinin kızlarını nikahlayabilirler. Nikâhlasınlar da, bir kaynaşma olsun!” demiş. Barboros Hayreddin'in de babası Midilli Adası'ndaymış. Midilli Adası'nı eşrafından birisinin kızını almış. Kadın ehl-i kitab, Rum... Baba sipahi, Osmanlı sipahisi, tertemiz, pırıl pırıl müslüman... Çocuk babaya çekmiş. Şimdi ise nasıl oluyor? Babanın terbiye gücü yok ki,

çocuk anasına çekiyor. Eğer bir ehl -i kitapla evlenmişse, yandı. Bizim Ord. Prof. Dr. Sadi İrmak, yahudi karısıyla evlenmiş. Başbakanlık da yaptı, tıp profesörü... Bizim arkadaşlar gidiyorlarmış, konuşuyorlarmış da, diyormuş ki: “—Ben demokrat adamım! Cuma günü çocuğumu camiye götürüyorum, cumartesi günü sinagoga götürüyorum.” diyormuş, anası yahudi olduğu için... Sen o çocuktan hayır bekle!

c. Yazı Yazmayı, Yüzmeyi, Atıcılığı Öğretecek

Edebini güzel yapacak. Sonra, evlâdın hakkıdır, çocuğun babası şunları da öğretecek:⁴

وَأَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ وَالسَّبَّاحَةَ وَالرِّمَّيَةَ

(*Ve en yuallimehü'l-kitâbete*) “Katipliği, yazı yazmayı, güzel yazmayı, kompozisyonu, güzel konuşmayı; yâni, edebî bilgileri öğretecek.”

(*Ve's-sibâhate*) “Yüzmeyi öğretecek.”

Şimdi düşünün dinimizin ne kadar ileri görüşlü olduğunu ve Peygamber Efendimiz'in bize ne kadar güzel tavsiyelerde bulunduğunu görün! Suudi Arabistan'da yüzmeye ne ihtiyaç var? Ama, “Çocuklarınıza yüzmeyi öğretin!” diyor. Yâni Endonezya olsa anlarız, binlerce adadan müteşekkil... Ama orada diyor ki:

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; Ebû Râfi' RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; RE. 276/6.

“—Çocuđunuza okuma yazma öğretil, yüzmeyi öğretil!”

İleriye dönük... Müslümanların nasıl böyle ileri görüşlü olduğunu, nasıl ileriye göre yetiştirildiklerini gösteriyor.

(*Ve'r-rimâyete*)“Sonra, atıcılığı öğretil, çocuk nişancı olsun!”

Atıcılık, ok zamanında ok atmaktı, mızrak zamanında mızrak atmaktı, cirit zamanında cirit atmaktı...

Cirit oyununu bir kere ben seyrettim, Malazgirt'te... İki tane takım karşı karşıya atlarına biniyorlar. Bir taraftan dıgıdık, dıgıdık, dıgıdık sahanın ortasına kadar geliyor. Öbür taraftan da bir tanesi bir saldırıyor ona... Obürü geri kaçıyor, o onu arkasından kovalıyor. O ona bir cirit atıyor, havada vurabilirse kazanıyor galiba... Ötekisi öbür taraftan, arkaya bakarken... Bazen atın altına saklanıyor vurulmamak için... İşte çeşitli şeyler yapıyor, atını hızlı sürmesi lâzım vs.

Hele atılan mızrak ve ciriti havada yakalayabilirse, bu sefer o kazanmış oluyor. Hünerli olmuş oluyor. Yâni atıcılık... Atı sürüp dururken bir taraftan, bir atacak karşı taraftaki adama, saplayacak.

Tabii şimdi ciritin zamanı geçti, atın zamanı geçti, okun zamanı geçti. Şimdi geldi silahın zamanı, şimdi geldi araba kullanmanın, helikopter kullanmanın, uçak kullanmanın zamanı... Araba kullanmaya yükseldik ama, içimizde helikopter, uçak kullanması bilen

olduğunu sanmam! Zaten pilot kabinine girince, oradaki göstergelerin çokluğundan şaşırırız.

Bir kere saktular beni oraya, afalladım. Bin tane gösterge var belki... Böyle, yukarıdan aşağı her tarafı dolu... Onların her birisi bir işe yarıyor. Pilot bazen şak, şak, şak onu çekiyor, bunu indiriyor filân... Ama, öğrenmemiz lâzım! Yâni, hepimiz pilot olalım demiyorum da, asrın ilmi neyse öğrenmek lâzım!

Bakın Peygamber Efendimiz o zaman için okuma yazma demiş, yüzme demiş, atıcılık demiş; biz de bu günün önemli ilimleri nelerse, çocuklarımıza onu öğreteceğiz.

Demek ki, çocuğumuza epeyce bilgiler vermemiz gerekiyormuş, spor da yaptırmamız gerekiyormuş... Biraz mücadele sanatını da öğretmemiz gerekiyormuş. Çünkü atıcılık biraz karşılıklı mücadele, silah kullanma demektir.

d. Çocuğuna Helâl Lokma Yedirecek

Şimdi geldi bir noktaya Peygamber Efendimizin hadisi:

وَأَنْ لَا يَرْزُقَهُ إِلَّا طَيِّبًا

3. (Ve en lâ yezrukahû illâ tayyibâ) “Çocuğunu ancak helâl, temiz rızıkla besleyecek!” Çünkü çocuk küçükken, bilmez ki babasının ne getirdiğini... Çaldı mı getirdi, rüşvetten mi getirdi, hırsızlıktan mı getirdi, arsızlıktan mı getirdi, nereden kazandı? İçki mi sattı, kumarda mı yuttu? Paranın, gelen rızıkın helâl olması

lâzım! Baba evlâda helâl lokma yedirmezse, evlat babasının yarın davacısı olur; “Bana helâl yedirmedi yâ Rabbi!” diye... Onun için helâl rızık kazanmaya, Allah’ın sevdiği yoldan kazanmaya çok itina ve ihtimam eylememiz gerekiyor.

e. Evlenme Çağına Geline Evlendirecek

Sonuncusu, buradaki gençlerin hepsinin hoşuna gidecek:⁵

وَأَنْ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ

4. (Ve en yüzevicehû izâ edreke) “Büluğa erdiği zaman da, onu evlendirmesi lâzım babanın!” Baba onu evlendirecek. Neden? Başka bir hadis-i şeriflerinde Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

شِرَارُكُمْ عَزَابُكُمْ

(ع. طس. عن أبي هريرة)

(Şirâruküm uzzâbüküm) “Sizin en kötüleriniz, bekârlarınızdır.”

Neden? Kanı kaynar, delikanlıdır, sağa bakar, sola bakar, günaha girer. Dosdoğru bir şey yâni...

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.417, no:45191; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

⁶ Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.37, no:2042; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.375, no:4476; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.277, no:44447.

Şimdi gençler darılacak diye söylemeyelim mi? Peygamber Efendimizin hadis-i şerifleri içinde var:

“—Evlendiği zaman bir insanın namazı, bekârın namazından seksen iki kat daha sevaplı olur.” diyor Peygamber Efendimiz...

Neden? Evlinin bir derdi yoktur; yâni bekâr gibi değildir durumu... O tabii, huzur içinde “*Allâhu ekber*” dedi mi, Allahu Teâlâ Hazretleri’nin huzurunda olduğunu bilir. Ötekisinin aklı bir karış havadadır. “Deli kanlı, başında kavak yelleri esiyor.” derler. Yâni kavak uzun olduğu için, böyle yukarılardan neler neler esiyor derler.

Onun için, çocuğu suçlu duruma düşürmeden, günahlara düşürmeden, zina ettirtmeden evlendirmek lazım!

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “—Eller de zina eder.”

Nasıl? Elin zinası tokalaşmaktır, ve sairedir. “—Gözler de zina eder.” diyor Peygamber Efendimiz...

Harama bakar, günaha girer. Zaten buradaki ahalinin işi, baktırtmaktır kendisine... Zaten süslenme sanayii, kozmetik sanayii nedir? Kadını süsleyip püsleyip, başkası baksın diyerdir. İslâm öyle değil... İslâm kadını kapatmıştır, sokakta kadını süslememeyi tercih etmiştir.

Yirminci Yüzyıl kadını süslemeyi esas alıyor, arz etmeyi esas alıyor. Adam zengin, parası var, pulu var, kumaş almaya gücü yeter; ama bakıyorsun mini mini etek...

“—Yahu bu fukaracak kumaş mı bulamadı, aşığı tarafını örtecek?”

“—Hayır! Teşhir etmek esas olduğundan öyle yapıyor.”

Yine uzun etekli elbise giyiyor baloda... Önünden bakıyorsun; eh nisbeten güzel, eteğı uzun... Arkasına bakıyorsun, hoop buraya kadar açık... Neden? İllâ bir yerini gösterecek. Bakıyorum orası kapalı, burası kapalı; cızzzzt, buradan buraya kadar yırtık, yandan... Veya ön tarafı V yaka gibi açık, veya göbeğine kadar açık... Niye? Gösterecek; çünkü, İslâmî zihniyet yok... Çünkü esas olan göstermek, teşhir etmek oluyor. Burada teşhir etmek olunca, tabii o zaman günah ihtimali de çok olur.

Bizim dinimiz dobra dobradır, dinde utanma yoktur. Yâni, Allah'ın emrini söylerken, “Utaniyorum, sıkılıyorum, söylemeyeyim bari... Yutkunayım, işaretle anlatayım...” filân denmez. Çocuklarınızı erken evlendirin, erkence evlendirin; bitsin! Yâni, insanın en mühim meselelerinden birisi evlenmektir. Evlendirin, olsun bitsin, ciddi işlerle meşgul olsunlar! Yâni havâilikle vakit geçmesin.

Çocuğunuzu evlendirin; kızınızı da evlendirin, erkeğı de evlendirin. Dinine, imanına, ahlâkına güvendiğiniz bir kimse gördünüz mü, kızınızı teklif edin! “Ben seni beğendim, benim kızım var, gel, istersen vereyim!” deyin. Çünkü eğer o isterse, hele vermezseniz büyük fesad olur, çok bozgunculuk olur diyor Peygamber Efendimiz...

Bizim dinimiz evlilik hususunda çok serbesttir, çok hürdür, gayet büyük kolaylıklar getirmiştir. Çok büyük sevaplar vermiştir. Onun için, çocuklarınıza ömrünün yarısını bekâr geçirttirmeyin! Otuz yaşına geliyor, otuz beş yaşına geliyor, otuz yedi yaşına geliyor... “Amerika’ya da gideceğim, doktora da yapacağım, falan da edeceğim...” E ne oldu? Bu kartaldı, tohuma kaçtı; hâlâ evlenecek... Onbeş yaşında evlendirseydiniz, evlenirdi. Kırk yaşına geldi, yirmiş beş senesi geçti; yazık değil mi? Olmaz. Eğer bir baba çocuğunu evlendirmezse, o çocuk da bir edepsizlik yaparsa, vebal babadır. Peygamber Efendimiz söylüyor, ben söylemiyorum.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde böyle söylüyor:

“—Çocuk büyüdüğü halde, ana baba onu evlendirmez de çocuk bir edepsizlik yaparsa, vebal babadır.”

Onun için, anneler, babalar çocuklarını evlendirmekte acele etsinler! Ciddi olsun, evlensin; tamam, bitti. Yuvası kuruldu, problemi kalmadı, işine gücüne gitsin, doğan çocuklarına baksın... Tamam, problem olmasın.

(*Ve en yüzevicehû izâ edreke*) “Buluğa erdiği zaman evlendirmek de, babanın görevidir.” Evlendirmedeği takdirde, çocuğun da ona sorması, yakasından tutup da hesap sorması hakkı olmuş oluyor. O bakımdan bu hususta siz de dinimizin gösterdiği serbestlikte olun. Yâni, evlendirin çocuklarınızı! Böyle uzun zaman bekâr bırakmayın!

Hatırlıyorum ben, bizim analarımız, babalarımız, nenelerimiz genç evlenirlermiş. Yâni buluğa erdikten sonra, köylerde uzun zaman böyle bekâr kalmaz. Bu, şehirlerin modası... Soruyorum: “—Evli misin?”

“—Yok, evli değilim!” “—Ne, kaç yaşındasın?”

“—Otuz beş yaşındayım.”

“—Eee ne yaptın şimdiye kadar?”

Kırk yaşında, kırk beş yaşında, hala evlenmemiş. Kırk beş yaşında bir insan evlenmezse, nasıl müslüman kalmış o? Yâni, kusur işlemeyen nasıl kalmış? Zor biraz...

O bakımdan, çocukları genç yaşta evlendirmeli! Evlendirirsin, o ona çayını hazırlar, imtihana çalışırken yardım eder. Okulu da daha iyi bitirir.

Okul çağında evlendirirsin olur biter, benim kanaatim bu... Yâni on iki yaşından sonra evlendirmeli! Hadi ondört diyelim, onbeş diyelim... Fazla uzatmayı, yirmiyi geçirmeyi pek uygun görmüyorum ben... Peygamber Efendimiz’in hadis-i şeriflerinden onu anlıyorum.

Şimdi bu batılılar da diyorlar ki:

“—Çocuklarını çabuk evlendirmeyin!”

Çünkü onlarda flört serbest... Onların kızına birisi gelip de, “Bu akşam seni dansa götüreceğim, benimle bu akşam yemeğe çıkar mısın?” dediği zaman, ananın babanın ağzı kulaklarına varıyor, memnun oluyorlar. “Vay, bizim kızı birisi artık lokantaya götürdü, dansa çağırdı...” filân diye... Onların dünyası başka dünya, bizimki başka...

Diyorlar ki:

“—Çocuğu erken evlendirirsen olmaz. Çocukların delikanlılık çağı altın çağdır, ne kadar uzun olursa, o kadar iyi...”

Ne kadar uzun olursa, günahı o kadar çok olur; işin doğrusu bu... Yâni ne kadar uzadıysa, günahı o kadar çok olur. Onun için çocuklarınızı erken evlendirin ki; gözler de zina eder, bakar, günaha girer. Evet, bakmasa çok sevap ama... Yâni şurada günahlı bir şey var... Kendi nefesine hakim olup da bu tarafa baksa; bir haramdan Allah korkusu için gözünü çeviren insana Allah öyle bir iman tadı, lezzeti verir ki, o tadı böyle damağında hisseder o kişi, güzel müslüman olur. Yâni bir kere böyle bir haramdan başını çevirse, çok büyük lezzet duyar, çok büyük kâr eder ama; tabii bu riskli bir iş, herkes bunu başaramaz.

Onun için çocuklar anaya babaya asi oluyor, onun için on sekiz

yaşına geldi mi efendim kopuyor gidiyor, Yâni muhitin olumsuz tesirinden dolayı... Bu hususta realist olun, gerçekçi olun ve çocuklarınızı erkenden evlendirin ki, günah kapıları kapansın, günah ihtimali kalmasın!

Bu güzel nasihatlerle dolu hadis-i şerifi bir kere daha okuyalım, bir kere daha mânâsını söyleyelim derli, toplu, hatırunızda kalsın: “—Evlâdın baba üzerinde hakkı; isminin güzel konulması, edebinin güzel yapılması, babasının o kimseye okuma, yazma, yüzme ve silah kullanmayı öğretmesi, onu ancak helâl gıda

ile beslemesi ve buluğa erdiği zaman da onu evlendirmesidir.” Çocuğun bunlar hakkıdır. Geç evlendirdi dedi mi, anasından babasından davacı olabilir.

f. Tefekküre Zaman Ayırmak

İkinci hadis-i şerif:⁷

حَقِيقٌ بِالْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ لَهُ مَجَالِسٌ يَخْلُو فِيهَا
وَيَذْكُرُ ذُنُوبَهُ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهَا

(مب. عن مسروق مرسلًا)

ME. 530 (*Hakîkun bi'l-mer'i en tekûne lehû mecâlisü yahlû fîhâ, ve yezkûru zünûbehû feyestağfiru'llâhe minhâ*) “Kişiyeye yakışık alan, yakışan, doğru olan şudur ki: Onun şöyle bir kendi kendine oturduğu zamanları olmalı! Yalnız başına, kimse olmayan bir yerde kendi kendine oturduğu zamanları olmalı! Bu zamanlarda, o kişi yaptığı günahları düşünmeli; onlar için tevbe ve istiğfar eyleyip, Allah'tan affını istemeli!”

Bu hadis-i şeriften anlıyoruz ki, bizim her gün şöyle bir miktar zamanımızı, kendi kendimizi murakebe ve muhasebe edip, hatalarımızı, kusurlarımızı düşünüp; “Yâhu yine bugün şu işim yanlış oldu, yine bu işim yanlış oldu... Estağfirullah yâ Rabbi, affet yâ Rabbi!”

⁷ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.472, no :748 ; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.104, no :314 ; Mesruk Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.213, no :10209 ; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.137, no :11630.

diye kendimizi bir sorguya çekip, hesabını düşündüğümüz; zikirle, tefekkürle meşgul olacağımız bir zamanın olması lâzım!

Derviş olmayanlarda umumiyetle yoktur. Sabah kalkarlar işe giderler, akşam gelirler yemek yerler, televizyon seyredeler, uykuları gelince yatarlar... Sabah yine işe giderler... Böyle bir fasit dairenin içinde ömürleri tükenir, gider. Kendisini dinlemeğe, içini anlamaya, duygularını tahlil etmeye zamanı olmaz.

Ama, dervişlere hocaları:

“—Siz günün içinde şöyle bir zaman تنها, sakın bir yerde, bir kenara çekilin! Gözünüzü kapayın, tefekküre dalın, dünyayı ahireti düşünün!” filan diyor da, onlar belki biraz yapabilirler.

Demek ki, dervişliğin o hareketleri, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyelerine uygun imiş.

g. Haftada Bir Yıkanmak

Üçüncü hadis-i şerifi okuyorum, ve keseceğim:

حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ
يَوْمًا يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ

(ق. عن أبي هريرة)

ME. 531. (*Hakkun alâ külli müslimin en yağtesile fî külli seb'ati eyyâmin yevmen yağsilü fîhî re'sehû ve cesedehû*) “En aşağı, en az yedi günde bir yıkanmak her müslümanın boynuna borçtur.” Haftada bir yıkanmak boynuna borçtur. Nasıl yıkanmak? (*Yağsilü fîhî*

re'sehû ve cesedehû.) Yıkandığında başını da yıkar, vücudunu da... Yâni, "Haftada bir başını, vücudunu güzelce yıkaması, müslümanın üzerine borçtur!" diyor Peygamber Efendimiz... Haftayı geçirmeyecek, borçlu oluyor çünkü o zaman...

Haa, tabii iki defa yıkanırsa veya her gün yıkanırsa daha iyi filân da, sizin burda şimdi şartlarınız güzeldir. Çünkü evlerinizde sıcak su vardır, soğuk su vardır, su kesilmez. Bizim üç gün su gelmez İstanbul'da... Sular kesilir. Ondan sonra bir açarsınız, cıss diye bir ses çıkar. Ondan sonra bakarsınız, bir çamur gelir. Ondan sonra bakarsınız, depolar dolmuş. Tencereyi kaynatırsınız, dibinde çamur birikir... filân.

Burda tabii yıkanma imkânları güzel ama, düşün Suudi Arabistan'ı, başka ülkeleri, fakir ülkeleri... Ve SAS Efendimiz'in koyduğu şartı görün! "Haftada bir yıkanması lazım!" diyor, "Daha fazla uzatmayın!" diyor.

Peygamber Efendimiz SAS bunu, suyun az olduğu Suudi Arabistan'da söylemiş. Suyun kuyudan böyle eller yara olacak şekilde, böyle uğraşa uğraşa çekildiği zamanda söylemiş. Bizim büyüklerimiz de elhamdü lillâh, ona göre evlerimize, mahallelerimize, şehirlerimize hamamlar yapmışlar. "*Turkisch Bath*" diyorlar şimdi; sıcak sularla, güzel keselenerek, sabunlanarak yıkanmışlar.

Cuma günü yıkanırrsa, tabii sevabı daha çok olur. Çünkü cuma günü yıkandığı zaman, on günlük günahı afvoluyor. Cuma günü, hem de cuma toplantısına temiz gelmiş oluyor. Herhalde ondan sevabı çok oluyor.

Onun için, hepimiz temizliğe mümkün olduğu kadar çokça dikkat edelim, sevgili ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz Teâlâ sizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 3. 1988 - Coburg Camii

Melbourne / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü